

Klantevent November 2023

Veiligheidsgedrag & -cultuur

Trust
Quality
Progress

1. Artikel 3, 5 en 8 uit de ARBOwet

Artikel 3: Veiligheid & Gezondheid:

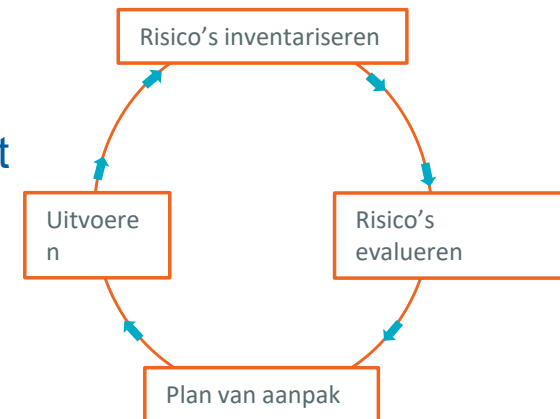
- De werkgever is verantwoordelijk voor de V&G van zijn werknemers

Artikel 5: RI&E:

- De werkgever inventariseert en evalueert alle risico's en legt deze vast

Artikel 8: Voorlichting en onderricht

- De werkgever zorgt ervoor dat werknemers voldoende zijn opgeleid veilig gewerkt kan worden
- Voorlichting is aangepast aan de kennis en kunde van de werknemers
- De werkgever houdt toezicht

Vraag

Hoe kan je je werk zo onveilig mogelijk maken?

Niet de regels volgen

Geen PBM's gebruiken

Niet opletten

Veiligheidsbewustzijn

En hoe vaak doe je dat zelf of zie je anderen het doen?

En gebeuren er weleens ongevallen of bijna ongevallen?

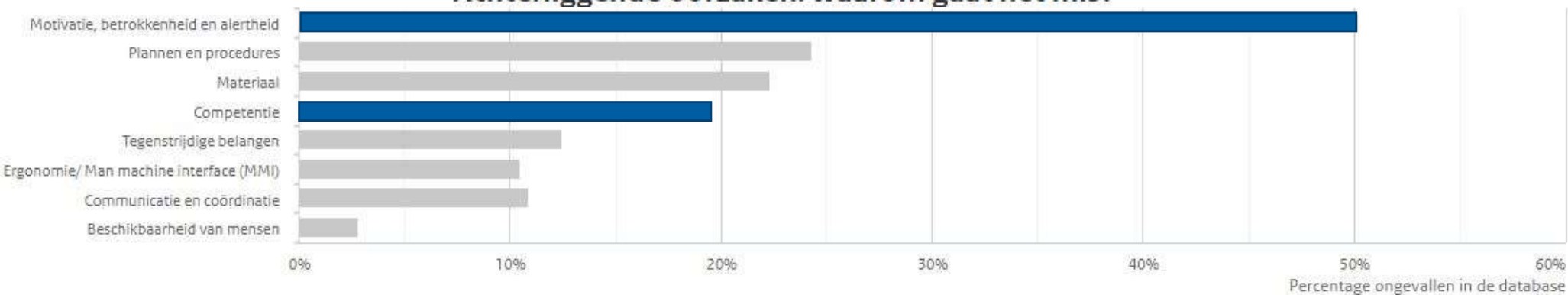
BEDRIJFSONGEVALLEN (NL)

Jaar	Ongevalsmeldingen (ernstige ongevallen)	Dodelijke slachtoffers
2017	4.212	50
2018	4.368	51
2019	4.474	71
2020	3.655	54
2021	3.482	60
2022	3.700	51

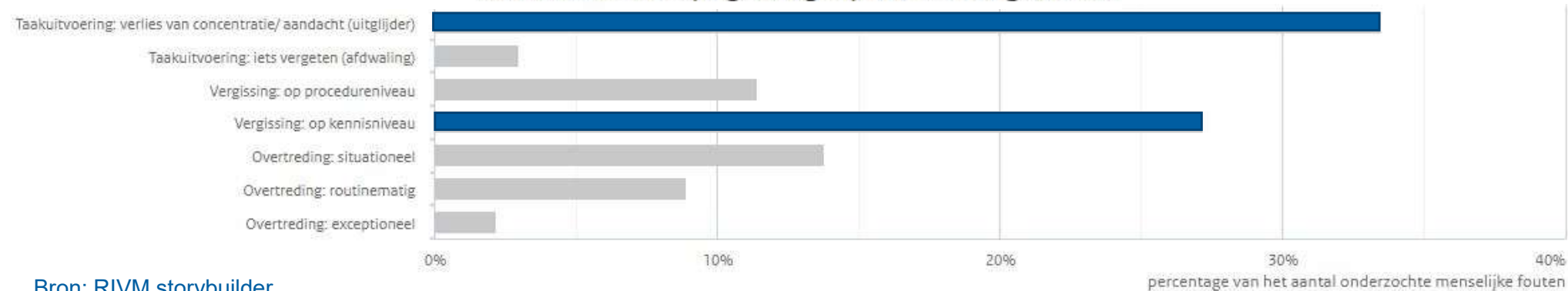
Bron: Nederlandse Arbeidsinspectie

OORZAKEN

Achterliggende oorzaken: waarom gaat het mis?

Rol van menselijk gedrag bij arbeidsongevallen

Bron: RIVM storybuilder

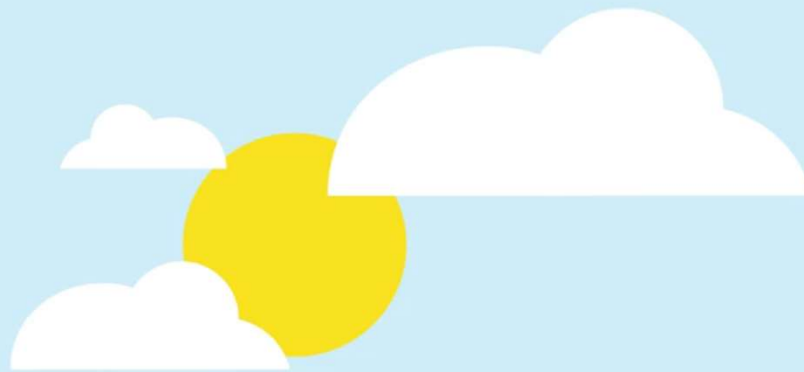
GEDRAG

Het probleem is niet dat je
niet weet wat je moet doen,
maar dat je niet doet
wat je allang weet.

OM
DENKEN

GEDRAG

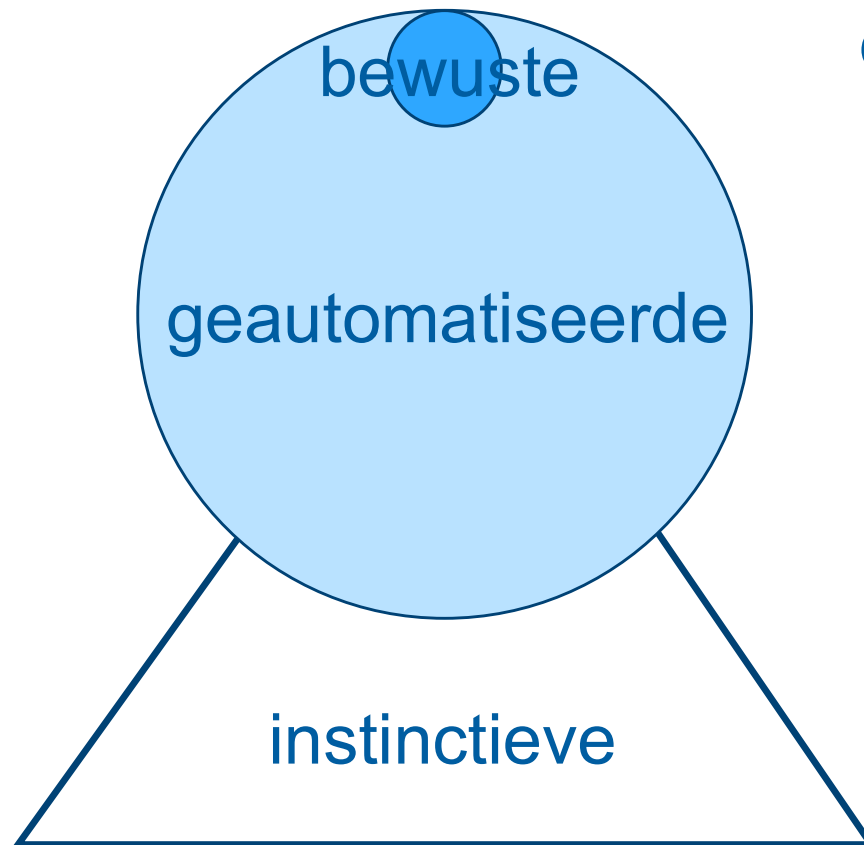

Waarom niet juist gedrag?

Medewerker:

- herkent niet dat handeling onveilig is en/of wat de (mogelijke) gevolgen zijn.
- wordt verrast door veranderde omstandigheden.
- gelooft dat die een betere/snellere manier heeft gevonden.
- is ongeduldig en wil de taak 'nog even snel' afronden.
- is ongerust over het mogelijk niet halen van een deadline.
- is moe en/of niet geconcentreerd door omstandigheden.
- gelooft als werknemer niet dat die een ongeval gaat krijgen.
- doet het al jaren zo / heeft het zo van een collega geleerd.

Gedrag

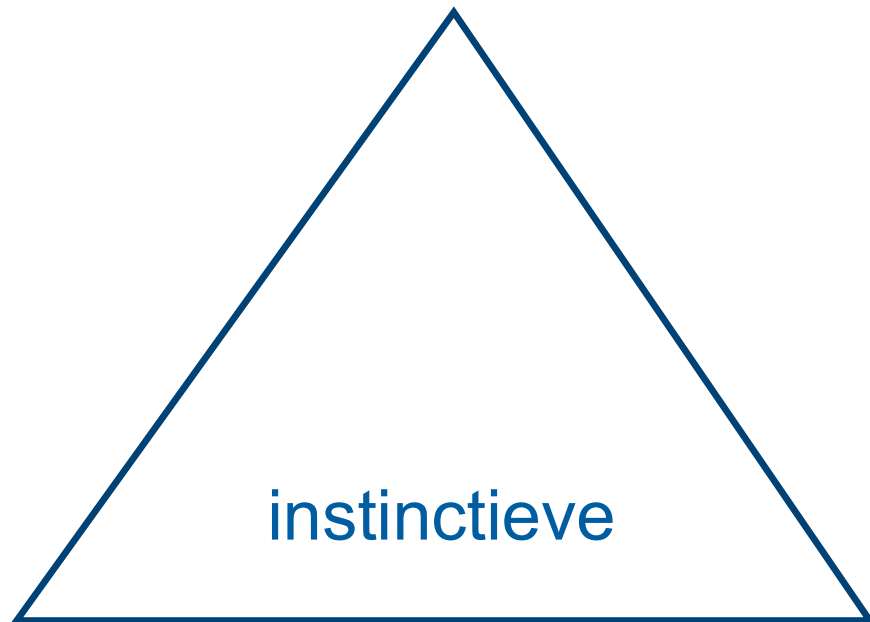

directe besef
→ iets, ervaren of zijn

geleerde informatie
→ patronen

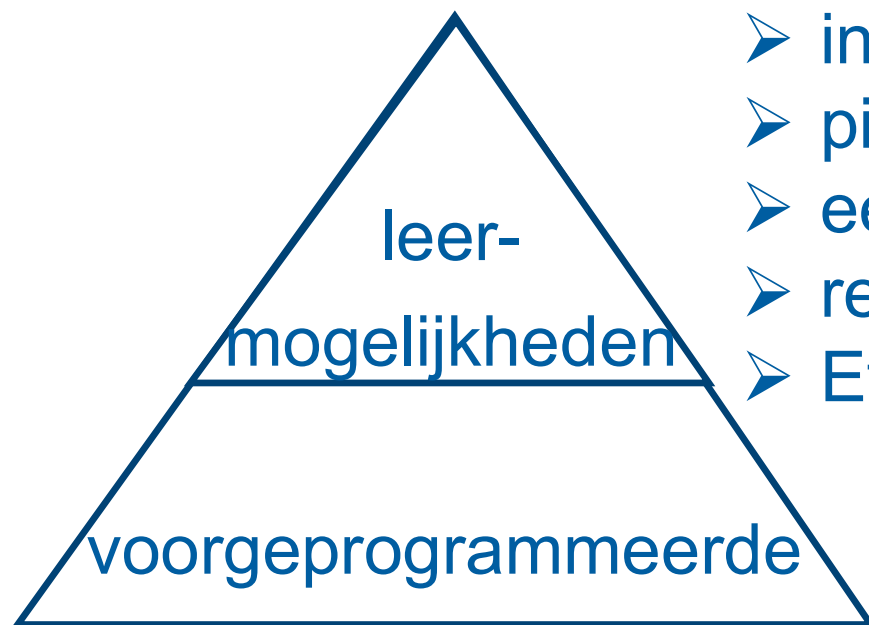
- overleven
- samenleven
- voortplanten

Instinctieve

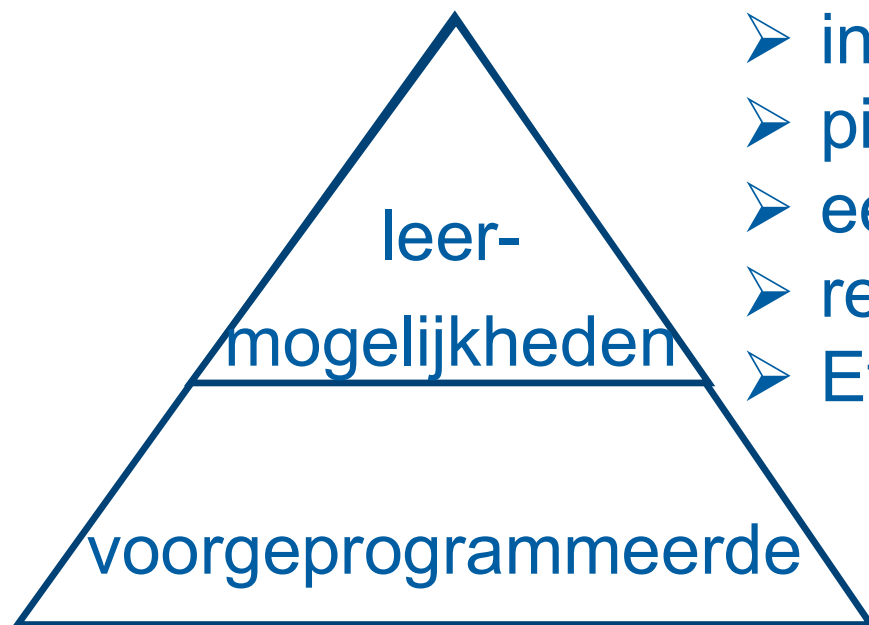
- overleven
- samenleven
- voortplanten

Instinctieve

- intuïtie } angst
- pijn } angst
- eenzaamheid } kudde-instinct
- redderinstinct
- Efficiëntie (zo min mogelijk energie)

Instinctieve

- intuïtie } angst
- pijn } angst
- eenzaamheid } kudde-instinct
- redderinstinct
- Efficiëntie (zo min mogelijk energie)

Geautomatiseerde

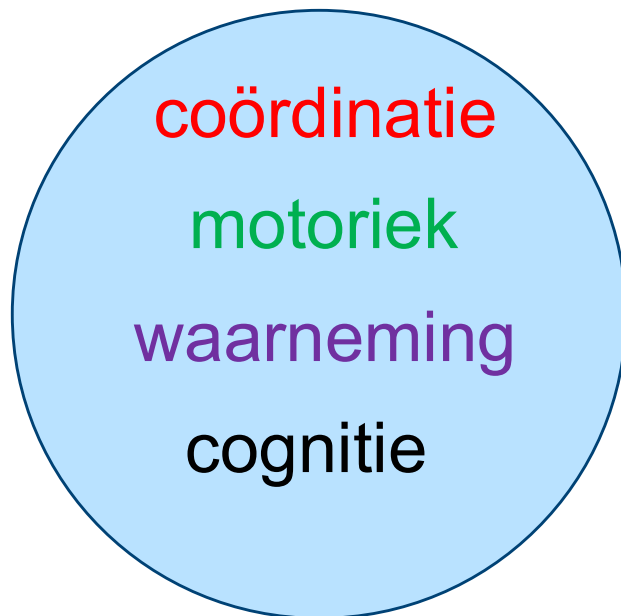
geleerde informatie
→ patronen

Geautomatiseerde

- snel
  - efficiënt
  - sterker dan bewust
  - overwaardering
- } snel en zuinig

Geautomatiseerde

geautomatiseerde

- intentie } beweegredenen??
- patronen } ketens van gedrag
- resultaat van lang leerproces
- voor iedereen anders
- vermogen kennis te vergaren

Bewuste

bewuste

directe besef (ook van tijd)
→ iets, ervaren of zijn

Bewuste

bewuste

- slim maar traag
- kost veel energie (sluimerstand)
- één ding tegelijk
- vrij van de omgeving
- creatief

door Oefening!!!

bewust → geautomatiseerd

als geautomatiseerd → moeilijk af te leren!!

$2+2 = 4$

Dit doe je op routine

Je hersenen doen dit zonder enig "werk"

Eenvoudig op de automatische pilot
of **geautomatiseerd (hersensysteem 1)**

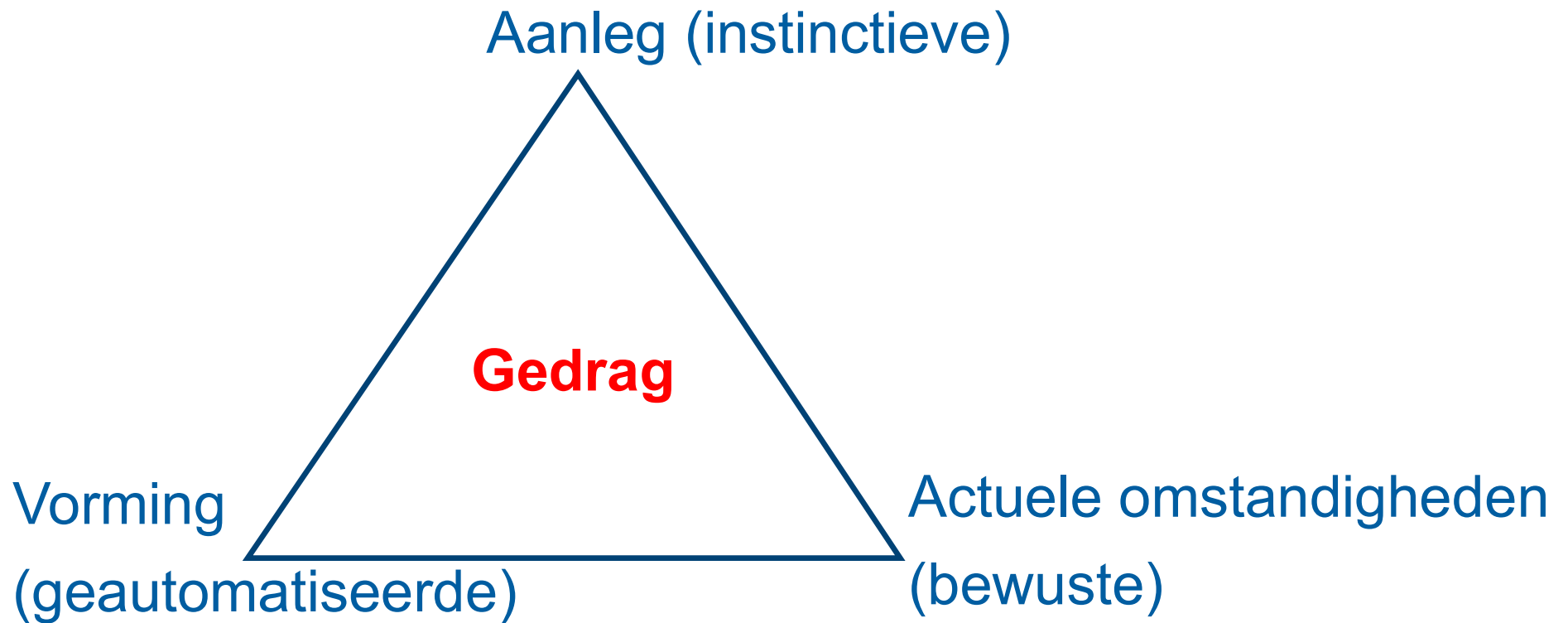

$27 \cdot 13 = 351$

Dit kun je niet op de automatische piloot doen...

Je hebt extra hersencapaciteit nodig en activeer je
bewuste (hersensysteem 2)

Gedrag

Inzichten gedrag

- 1) Gedrag ontstaat vaak onbewust.
- 2) Vermogen tot veilig gedrag zit diep in onze instincten verankerd.
- 3) Feitelijk gedrag ontstaat door patronen deze ontstaan door te oefenen.
- 4) De invloed van de wil en mentale instructie is beperkt.
- 5) Veilig gedrag ontstaat uit een besef van onveiligheid.
Risico's leren kennen is cruciale voorwaarde voor veilig gedrag.
- 6) Regels geven houvast, maar dimmen ook de risicodetectie.
- 7) De mens heeft valkuilen en leidt aan een onderschatting van gevaren en aan een overschatting van zijn eigen vermogen die gevaren te trotseren.
- 8) Bovendien is de mens risicotolerant.

Inzichten gedrag

- 8) De mens overleeft door in groepsverband te opereren. Gedrag voor een ander bepaald voor belangrijk deel eigengedrag.
- 9) De mens kopieert gedragspatronen van anderen, vooral als mens die anderen ervaart als aantrekkelijke modellen.
- 10) De mens is gevoelig voor externe prikkels. Naar onze aard en vorming is de buitenwereld de derde belangrijke factor van gedrag.
- 11) Leren is vooral gekoppeld aan doen. Uitleg is zinvol, maar oefening baart kunst.

Risicoperceptie

Kenmerk van het **gevaar**:

- Angstaanjagendheid
- Onbekendheid
- Controle
- Vrijwilligheid

Kenmerk van het **risico**:

- Demografische kenmerken
- Kennis
- Waarden
- Optimisme

Mentale afsnijdpadjes:

- Beschikbaarheid
- Affect
- Natuurlijk is beter
- Vertrouwen

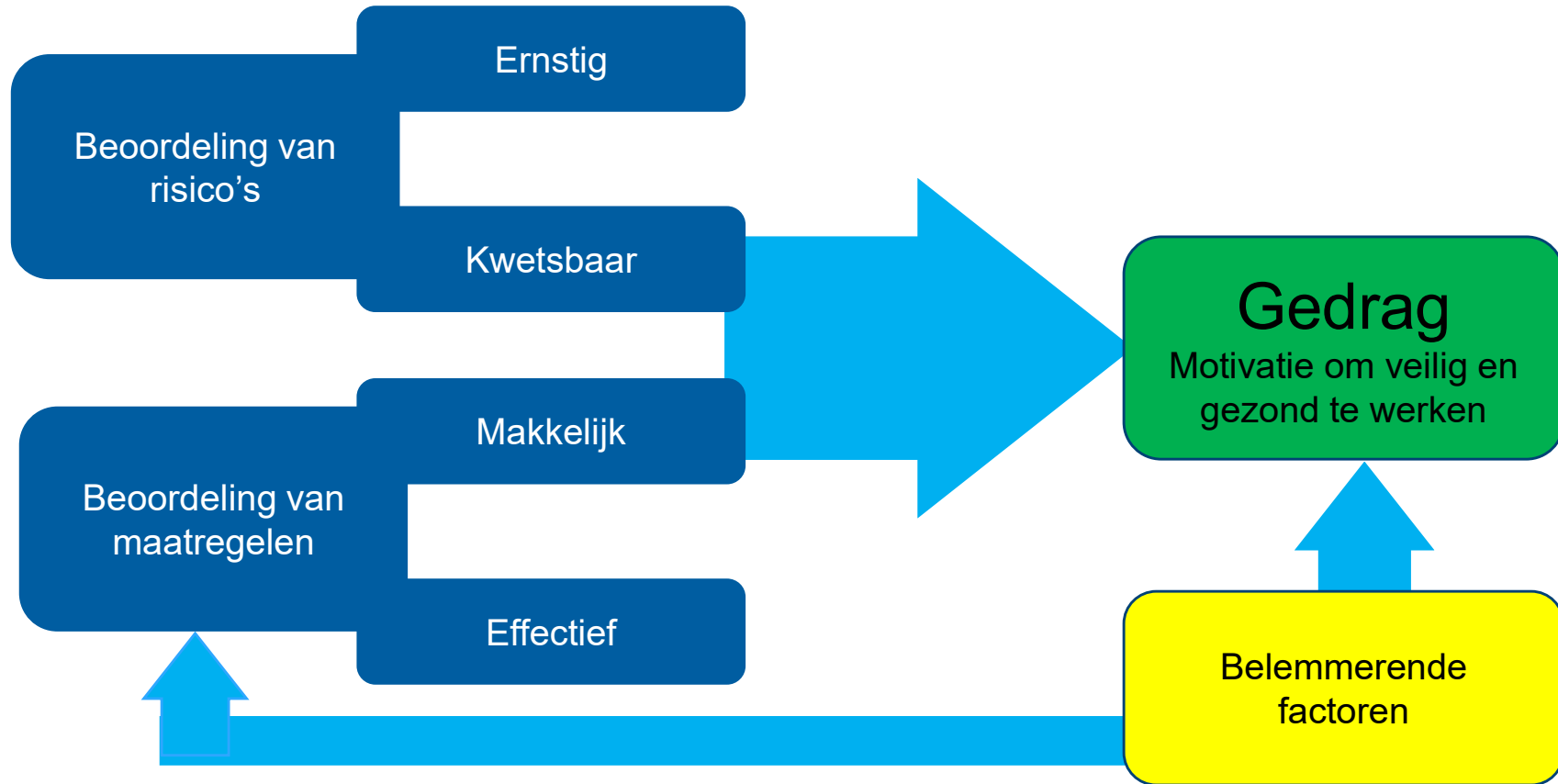
Risico-
perceptie

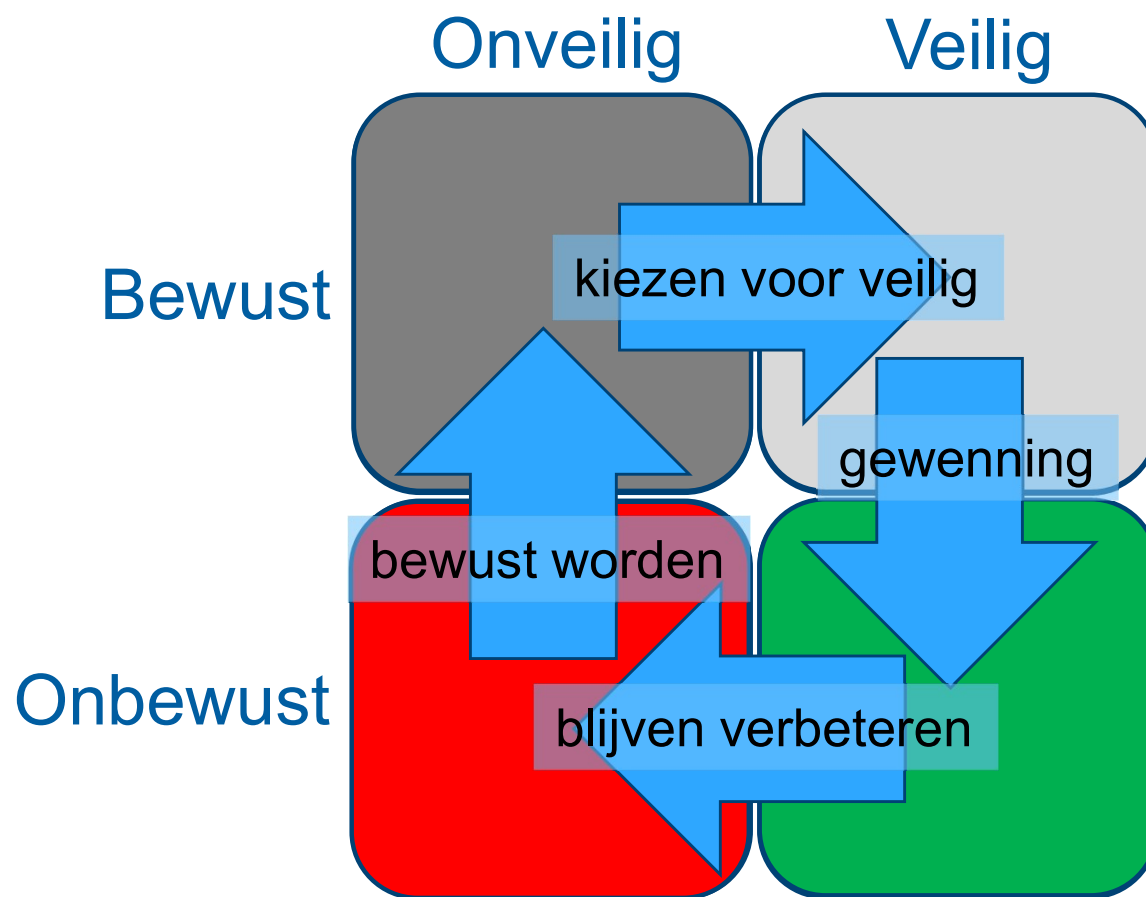
Gedrag

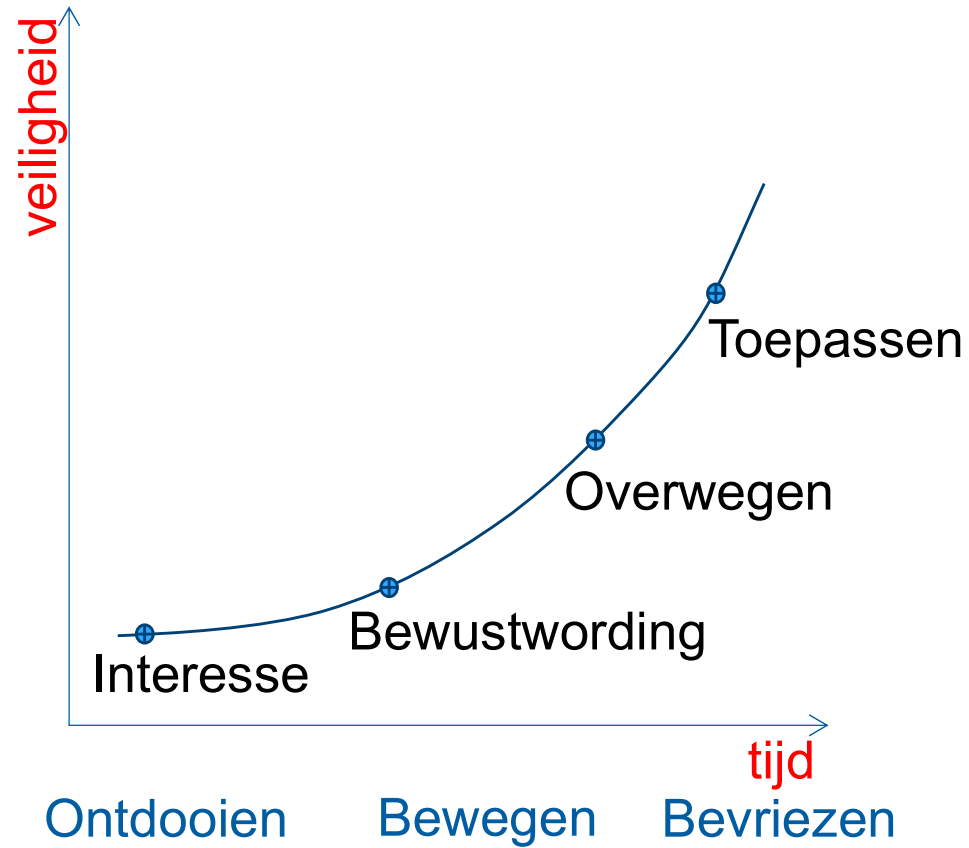
Motivatie veilig/gezond werken

Gedrag

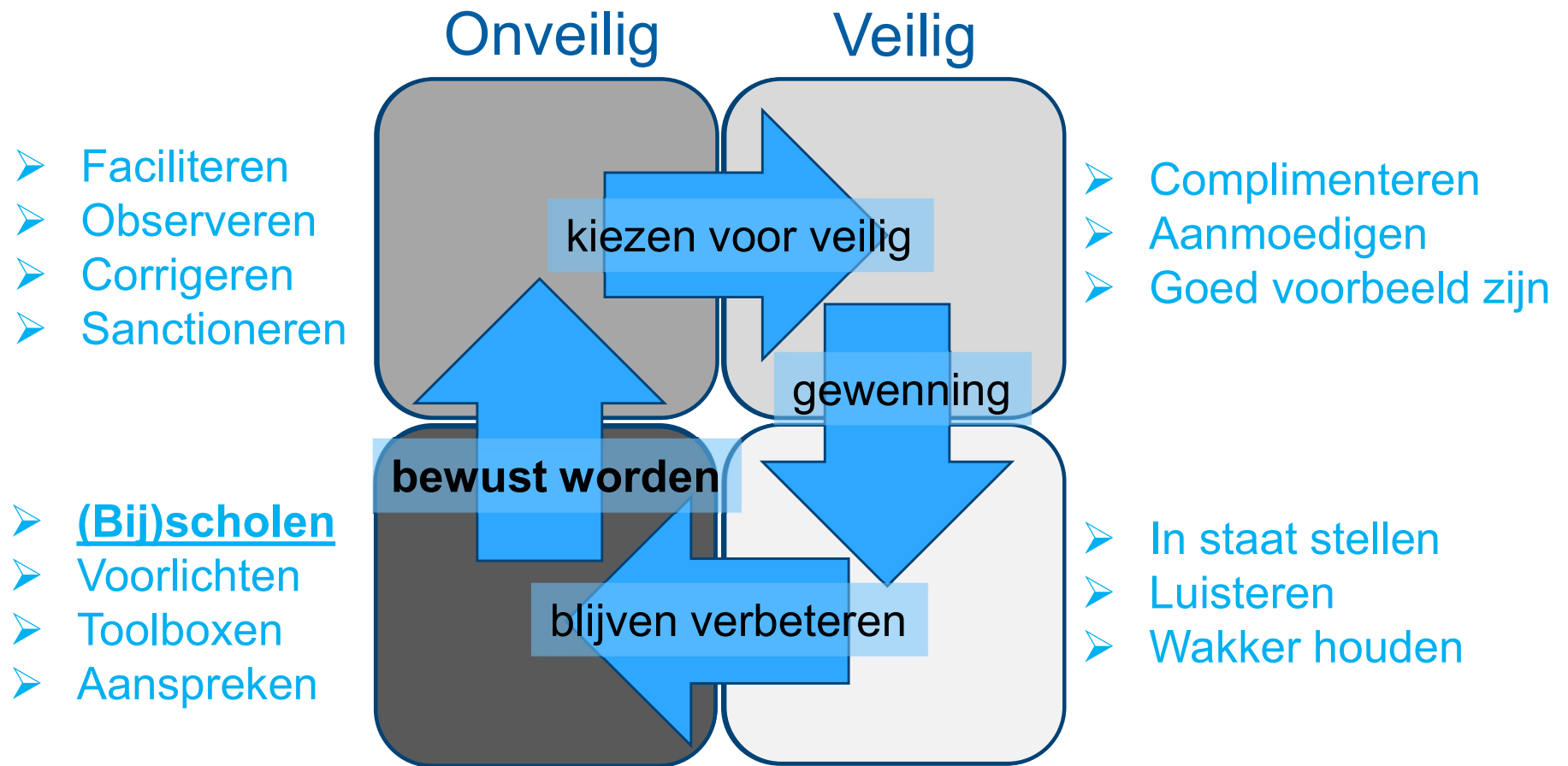
Veranderen van gedrag

Veranderen van gedrag

- 1) Ik begrijp dat er verandering nodig is.
- 2) Ik ben ervan overtuigd dat het de moeite waard is om het hogere niveau na te streven.
- 3) Ik ben er zeker van dat dat ook te bereiken is.
- 4) Ik wil deel uitmaken van deze verandering.

In de praktijk

Veiligheidstrainingen Kiwa

- 1) VCA basis / VOL / VIL
  - 2) OVK (Operationele VeiligheidsKunde)
  - 3) ATEX (Exoplosieveiligheid)
  - 4) Specifiek voor klanten gemaakte veiligheidstrainingen
-
- ✓ Hoe veilig te werken
  - ✓ Waarom deze maatregelen nodig zijn
  - ✓ Voorbeelden uit de praktijk
  - ✓ Toepassen van kennis

Afsluitend

Vragen?